

Hogy az egyes fajok mily elterjedésük Erdély területén, azt a fentebb közlött lelőhelyek némileg visszatükrözik ugyan s ezek szerint azt mondhatjuk, hogy van néhány egészen közönséges alak, a mely 12—24 lelőhelyről ismeretes, de ezekkel szemben van néhány olyan is, a melyet csak 1—3 lelehelyen találtam meg.

Bárkinek is feltűnhetik ez adatok áttekintésénél az a körülmény, hogy a Protozoumok közül aránylag nagyon kevés fajt jegyeztem fel s azok is valamennyien olyanok, a melyeknek szilárd összeállású vázuk van, míg ellenben a vékonyabb cuticulával borítottak közül alig egy párt említek. Ennek oka világért sem az, hogy például Flagellátok, Ciliátok és Suctoriumok ne lennének Erdély vizeiben, hanem egyszerűen csak az, hogy csupán borszeszben conservált anyagot vizsgáltam, a melyben a puhatestű állatkák testállománya elenyészik, míg ellenben a szilárd vázrészek igen jól conserválódnak s így könnyen meghatározhatók. A további részletes bűvárlatoknak leendő feladata eme adatokat kibővíteni és kikerekíteni.

Kolozsvárt, 1885. márczius 30-án.

Dr. Daday Jenő

4. Kolozsvárt legújabbán talált ősemős csontmaradványok.

Tiszt. Nemes Felix hallgató úr buzgalmának köszönhető, hogy e maradványok felfedeztettek és az Erd. Muzeumba jutottak. Márczius elején ugyanis a Maetz Frigyes téglagyára felett a Törökvágás leásott hegyoldalát vizsgálgatván, egy porondbányából kikerülő nagy homokkőgolyóba belenőve kapta az első darabot, melyet nekem bemutatott. Erre magam is kimenvén a hely színére, sikerült az említett homokkőgolyó szétzúzása által még néhány nagyobb csonttöredéket és sok törmeléket kifejteni.

A réteg, melyben ezen csontmaradványok előfordultak, sárgásszürke laza porondos homok; felső részében egy sor beléfejtetett homokkőgömbökkel; a vastagsága 5—6 met. lehet s alatta is, felette is, a Törökvágás vörös, szivaj agyaga terül el. A csontok, mint említettem már, a szilárd homokkőgömbök egyikében találtattak csupán, sem a laza homokban, sem az azt belezáró vörös agyagban csontokat itt eddigelé nem találtak még. Ezen rétegek az alsó tertiár osztály aquitaniai emeletének általam úgynevezett „forgácskúti rétegei”-hez tartoznak, melyek nyugotnak menve széntelepeket is tartalmaznak (p. Egeres, Forgácskút sat. vidékén).

A csontok egy nagy emlős medenceövének töredékei; láthatók t. i. a csipőcsontnak alsó vastagabb részei, az ízpáva világos nyomaival, az eb-

ből kinyuló vékonyabb fancesont és ülőcsontok töredékei. A csipőcsont kiszélesedő része a homokkőben még jó látszott, de a kivételnél csupa apró darabra széttöredezett. A csontanyag különben teljesen kővé vált, állati enyvnek semmi nyomával nem bír már, s a sejtek üregei, különösen a csontfelületek felé, gyakran mézspáttal ki vannak töltve. Az ősemelés tetemes nagyságára, melytől e csonttöredékek származnak, következtethető ezen töredékek méreteiből:

A csipőcsont vastagsága az ízpávanál	12 cm.
Az ízpáva átmérője k. b.	10 „
Az ülőcsont vastagsága a közepén	5 és 6 „
A csipőcsont töredék hossza	25 „

Annnyit lehet tehát mondani ezen csonttöredékek nyomán, hogy azok tetemes, csaknem *Rhinoceros* nagyságú állattól származhatnak; de hogy minő emlős-nemről, vagy fajról valók, azt jellemzőbb csontvázrészecskék és különösen fogak hiányában határozottan nem merem kimondani; de eddigi tapasztalataink nyomán elég nagy valószínűséggel állíthatom, hogy azok hihetőleg az *Anthracotherium* kihalt pachyderma genus valamely fajtától származnak. Az indokok, melyeknél fogva ide sorolom, a következők:

a) Az aquitaniai emeletben általában ez a leggyakrabban előforduló a legnagyobb ősemelés.

b) Erdélyben a Zsily-völgyének széntartalmú aquitaniai rétegeiből, tényleg kikerült már az *Anthracotherium* egy fajának nagy zápfoga.

Hasonló nagy csonttöredékek egyébként Erdély más pontjain is találtak már ugyanezen aquitaniai rétegekben, így különösen: B.-Hunyad, és K.-Föld vidékén, Szász-Sebes mellett a Vörös hegy (Rother Bg.) vörös agyagában, Borbándnál a tarkaagyagban; miből kitetszik, hogy az aquitaniai emelet korában Erdély földje is be volt népesítve hasonló vastagbőrű emlősökkel, mint Európának többi része.

Koch A.

5. Az erdélyi országos muzeum meteoritgyűjteményének jegyzéke. Az erdélyi muzeumnak 1882. előtt összes meteoritgyűjteménye 3 jócska darab meteorokőből állott, melyek közt egy darab Mezómadarasról, a másik kettő pedig Knyahináról való (l. a 27 és a 40. számokat). Az első ajándékozás (Br. Kemény Ignác), a két utóbbi vásárlás által jutottak az erd. muzeum birtokába. 1882. febr. 3-án történt az emlékezetes mocsai meteorithullás, mely alkalmul szolgált az alább részletezett, nagybecsű gyűjteménynek beállítására. A mocsai meteorokövek gyűjtésének és be-